

УДК: 339.5.012

СТВОРЕННЯ КОМПОЗИЦІЇ ФІТОЧАЮ «ОЗДОРОВЧИЙ» ТА АНАЛІЗ ЙОГО ОРГАНОЛЕПТИЧНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ

Світлана Бажай-Жежерун, Ярослава Козлова

Національний університет харчових технологій,

м. Київ, Україна

Фіточаї набули своєї популярності на ринку і відомі своїми корисними властивостями для здоров'я, їх вживають для загального оздоровлення, підвищення адаптаційних можливостей та вітамінного статусу організму, нормалізації роботи внутрішніх органів тощо. Нами розроблено фіто композицію оздоровчого спрямування на основі місцевої сировини.

Для створення оригінальної фітокомпозиції використано традиційні види лікарської та харчової рослинної сировини: м'ята перцева (*Mentha piperita L.*), полин-естрагон (*Artemisia dracunculus L.*, *Oligosporus dracunculus (L.)*), чайна троянда (*Rosa odorata*), вишня (*Prunus subg. Cérasus*), малина (*Rubus idáeus*), жасмин (*Jasminum*), яблука.

М'ята перцева (*Mentha piperita L.*) містить 0,2 – 4,1 %, ефірної олії, 3 – 13 % танінів, гіркоти, кофеїну та хлорогенову кислоти, сапоніни, значну кількість флавоноїдів, вітамін С, каротиноїди, рутин. М'ята підвищує апетит, стимулює травлення, має спазмолітину, вітрогонну, заспокоюючу та знеболюючу дію.

Полин-естрагон (*Artemisia dracunculus L.*, *Oligosporus dracunculus (L.)*) містить ефірну олію, каротиноїди, аскорбінову кислоту, гіркоти, дубильні речовини, фенольні сполуки. Естрагон стимулює секрецію шлункового соку та жовчі, покращує апетит та травлення, має діуретичні властивості, справляє загальнозміцнюючий ефект на організм.

Чайна троянда (*Rosa odorata*) містить ефірну олію, органічні кислоти, вітаміни: аскорбінова кислота, філохінон, нікотинамід, фенольні сполуки: кверцетин, рутин, антоціани тощо; пектинові речовини, клітковину. Ефірні олії троянди мають заспокійливу дію, речовини з Р-вітамінною активністю зменшують крихкість кровоносних капілярів (рутин, кверцетин катехіни), підсилюють дію аскорбінової кислоти.

Малина звичайна (*Rubus idáeus*), У листках вміст вітаміну С складає понад 260 мг%, містить також каротиноїди, антоціани, пектинові та дубильні речовини, мінеральні солі, слизи. Відвар з листків має антисклеротичну, жарознижувальну, протизапальну дію, є високовітамінним засобом.

Жасмин (*Jasminum*), містить ефірну олію, органічні кислоти: урсолову, саліцилову, бензойну, мурашину; вітаміни: аскорбінова кислота, рутин, флавоноїди, мінеральні солі тощо. Настій з квіток жасмину має протизапальну дію, жарознижувальні, заспокійливі, знеболювальні властивості.

Вишня (*Prúnus subg. Cérasus*), листки містять лимонну кислоту, кверцетин, рутин (до 3,8 мг%). Настій має капілярозміцнюючу дію.

Компонентний склад фіто чаю «Оздоровчий», %:

м'ята перцева (*Mentha piperita L.*), листки – 16 %

полин-естрагон (*Artemisia dracunculus L., Oligosporus dracunculus (L.)*), тонкі стебла з листками – 16 %

вишня (*Prúnus subg. Cérasus*), листки – 14 %

малини (*Rúbus idáeus*), листки – 22 %

жасмину (*Jasminum*), квітки – 6 %

яблука сушені – 26 %

Для приготування фіто чаю «Оздоровчий», 10 - 15 г (1 столова ложка) сировини залити гарячою водою, у кількості 200 – 250 мл., (температура 80 – 90 °С) і настояти від 15 до 45 хв.

У рамках вивчення дисципліни «Хімія та фармакогнозія рослин» проведено фармакогностичний аналіз сировини, яку було використано для даної композиції. За результатами, проведених у навчальній лабораторії кафедри технології оздоровчих продуктів, якісних реакції було підтверджено наявність у даній фіто композиції вітаміну С, речовин з Р-вітамінною активністю, пектинових речовин, фенольних сполук та ефірних олій.

Органолептичний аналіз фіто чаю «Оздоровчий» здійснено описовим методом.

Таблиця 1.

Показники якості та описові характеристики фіто чаю «Оздоровчий»

Показники якості	Описові характеристики
Смак	Приємний, легкий, освіжаючий, композиція гармонічна, важко виокремити смак якогось конкретного компонента. Сторонні присмаки відсутні
Запах	Приємний, гармонійний, трав'янистий з відчутним відтінком м'яти, жасмину та полину-естрагону.
Колір	Коричнево-золотистий, прозорий

Згідно органолептичної оцінки фіто чаю «Оздоровчий» можна відмітити, що даний напій має прийнятні показники. Враховуючи позитивні ефекти впливу окремих компонентів фіто чаю, можна прогнозувати комплексний позитивний вплив на організм людини.

Згідно класифікації було створено повсякденно-побутовий змішаний чай.

Отже, розроблена фіто композиція з лікарських та харчових видів рослинної сировини дає можливість отримати напій, який має загальний оздоровчий ефект, поліпшує апетит, покращує травлення, має заспокійливі властивості, підвищує вітамінний статус організму.

Література:

1. Бобкова І.А., Варлахова Л.В. Фармакогнозія підручник третє видання. Київ: ВСВ «Медицина», 2018.

2. Лисюк Р.М., Шляхта Я.М. Цілющі деревні рослини. К.: Знання. 2014. 221 с.